

L'ECLÈCTICA

SILVESTRE VILAPLANA

L'ESTANY DE FOC

PREMI BLAI BELLVER DE NARRATIVA

bromera

La nit l'engolí de sobte, com un fosc presagi. Tanmateix, ell agraià aquella clofolla protectora i ni tan sols es preocupà pels auguris funestos que l'obscuritat li provocava. Per això, travessà els camins cercant en tot moment els indrets més llòbrecs i apartats i tremolant davant de la possibilitat de trobar-se amb algú, especialment amb qualsevol dels homes de la guàrdia de la muralla.

Sentia el cor colpejant dins del pit amb força. El pànic li engendrava un repiqueig mortificador que de vegades fins i tot li dificultava la respiració. Estava avesat a una vida calmada i ara es trobava que havia de córrer tan de pressa com poguera per salvar-se. En més d'una ocasió pensà que les seues forces no ho resistirien i que els seus dies acabarien definitivament en un d'aquells carrerons bruts i humits de la ciutat de València. Però no podia aturar-se.

La nit era freda, no obstant això ell ja feia temps que havia deixat de notar-ho. En aquell moment, una lleu pàtina de suor, fruit de l'esforç continuat, se li congriava en el front. Es canvià de mà amb rapidesa el fardell voluminós que transportava i mogué la mà lliure enèrgicament fins que va notar la sang corrent-hi de nou. Aquell paquet li engavanyava la carrera, sobretot perquè a més de la pesantor intentava ocultar-lo de mirades indiscretes envelant-lo amb el capot que l'abrigava. No havia tingut temps d'agafar res més acuitat per les circumstàncies, però realment tampoc no hi havia cap altre objecte que necessitara dur. El que encobria sota aquell embalum era el més important.

Encara no sabia molt bé com li havia arribat l'avís que l'havia fet fugir ni per què. Malgrat que feia temps que temia que podia tornar a estar en perill, s'emparava en l'esperança infantil que al capdavall el deixarien tranquil. Es deia a ell mateix que ja l'havien fet patir prou i que arribat a aquella edat començava a meréixer

una vida serena, lluny dels patiments i de les preocupacions que havien travessat els seus dies fins llavors. La innocent creença que el podrien oblidar, que seria capaç de viure la resta de la seua existència en paus, s'havia esvanit just quan la filla petita del seu parent Enric March havia trucat a mitjan nit a la porta de casa seua i li havia donat un escrit. Hi havia poques paraules en aquell paper, a penes una adreça i una indicació, però suficient perquè Daniel Vives començara a plorar amb desesperació allí mateix. Sabia perfectament què significava aquella nota.

La xiqueta s'espantà en veure la reacció i el rostre de l'home desencaixat pel terror, però Daniel no tenia temps per a consolar-la ni ànim per a dissimular l'efecte que li havien provocat les paraules escrites. Ni tan sols es preocupà de què podia ocórrer a la petita a aquelles hores de la nit pels perillosos carrers de la ciutat. L'envià de seguida fora de sa casa, amb males maneres. Romandre en aquell lloc, al seu costat, podia ser més arriscat per a ella que qualsevol de les múltiples amenaces que s'amagaven pels foscos camins de València. La nena eixí esperitada i amb els ulls aigualits. Vives tancà la porta de colp i pujà a la seua cambra ràpidament. De tot el que posseïa només hi havia una cosa que volia emportar-se. Precisament allò que podia costar-li la vida.

Encengué una làmpada d'oli i s'apropà al seu jaç. D'una forta empenta apartà el llit i deixà al descobert el terra de fusta obscura que s'amagava sota la màrfega. Dessobre el paviment suraven algunes restes de pols convertides en petits borrisols grisos que gairebé flotaven per damunt del pis com una essència de no res que es resistira a desaparéixer. Amb la mà netejà la superfície, justament en el lloc damunt del qual descansava el capçal del llit. Amagat sota el matalàs hi havia un petit estilet de ferro amb la punta molt esmolada. L'agafà i amb ell forçà la fusta per un indret que ja mostrava algunes osques anteriors. La tapa saltà amb rapidesa. Vives l'enretirà de seguida i, de dins d'aquell cau, tragué un objecte voluminós cobert per un folre protector de vellut negre.

Sabia que no tenia temps a perdre, que cada segon que s'estava en aquella casa el perill que els soldats anaren per ell augmentava. Però malgrat això, no pogué evitar d'obrir l'embolcall una vegada

més i d'assegurar-se que hi era. Havia d'estar-hi, no podia ser de cap altra manera, però sentia un estúpid temor supersticiós que no silencià fins que descobrí el que amagava el sac obscur.

Malgrat la dèbil llum que produïa la metxa d'oli, Daniel Vives pogué veure el llibre perfectament. Amb la mà acarona el color roig de les tapes, les lletres daurades del títol, la pell tibant del lloc i, finalment, l'obrí gairebé a l'atzar per llegir un passatge del començament. Tal com imaginava, se'l sabia de memòria.

Però no era moment de lectures. Introduí el llibre en la seua funda, tornà a posar la fusta al lloc i dissimulà l'amagatall bufant la pols dels voltants. No es donà per satisfet fins que aconseguí oferir una aparença homogènia al terra. Sabia que quan ells arribaren escorcollarien tota la casa a consciència i no volia que trobaren aquell amagatall perquè això els faria sospitar que ell podia tenir el llibre. Per un instant tornà a sentir que les llàgrimes pugnaven per eixir-li dels ulls. Pensar en les seues coses regirades per aquells maleïts li feia venir basques, i pena, i ràbia, i impotència.

D'una revolada s'aixecà, empenyé el llit fins al seu lloc i eixí de la cambra. En el pis de sota, embolicà el volum amb una tela i hi posà alguna roba per encobrir-ne les formes. No volia que si algú el veia pel carrer poguera intuir que duia un llibre a les mans. La ciutat era plena d'espies desitjosos de parlar sobre gent com ell i no podia córrer cap risc.

Es vestí amb rapidesa i embotí en una petita bossa de cuir les escasses monedes que guardava i les pertinences que tenien algun valor. La resta no podria anar amb ell. A la biblioteca, s'acumulaven molts llibres i molts escrits, però n'hi havia alguns que eren especials i que estaven dissimulats entre les pàgines de les desenes de volums dels prestatges. Agafà aquests escrits i els llançà a la llar de foc. Les flames els devoraren ràpidament com si les brandes ataronjades de la xemeneia estigueren delitoses d'alimentar-se d'aquell paper prohibit. Daniel Vives observà amb tristesa com els documents prenién les formes arrugades de la descomposició i com, al capdavant, esdevenien pols. Després, agafà un dels volums de la biblioteca. A les tapes deia que es tractava d'un llibre de cavalleries, però Vives sabia que el seu contingut era un altre.

Arrancà les cobertes i llançà les planes que contenia al foc. Hagué de serrar amb força les mandíbules per a no plorar.

Abans d'abandonar definitivament l'habitatge, féu una mirada al seu voltant. Sabia que mai més no hi tornaria, que tots aquells objectes que havia après a considerar seus deixarien de pertànyer-li tan bon punt posara un peu fora d'aquella casa, que mai més no podria recórrer les pàgines amigues dels seus llibres, ni sentir l'olor familiar de la seua llar, ni seure còmodament en la seua butaca al costat del foc, ni escriure amb la seua ploma. Ja no tenia res, només la seua dissortada existència. Però hi havia una cosa que en aquell moment considerava més important que la seua vida: el llibre que duia a les mans.

Malgrat que la major part del temps Vives anava corrent i que la destinació que l'esperava no estava gaire lluny, el trajecte que l'en separava se li feia etern. Afortunadament la nit era freda i fosca, i encara era massa enjorn perquè els primers homes eixiren de les seues cases. Tothom semblava dormir a la ciutat i tan sols el soroll llunyà d'alguna baralla de gats trencava el monòton bleixar del vent travessant el laberint de cases fosques que el protegien. Daniel Vives intentava mimetitzar-se entre les ombres caliginoses de la ciutat. Entre els braços, com si fóra un nen petit, custodiava el llibre. Tan sols en una ocasió s'hagué d'arraulir contra la paret per ocultar-se. Un home transitava pel carrer balancejant-se a causa de l'alcohol que havia ingerit. Tot i això, Vives romangué amagat i amb el cor desbocat fins que el veié desaparéixer per una de les cantonades.

No havia estat mai en el lloc cap on s'encaminava, però confiava en el seu parent i en el seu criteri. Si li havia donat aquella adreça devia ser perquè era un lloc segur per a ell. Intentà travessar la nit amb rapidesa fins que arribà al carrer del Forn de l'Argenter. Allí s'aturà dubtós durant una estona i, finalment, es dirigí a la casa on l'esperaven.

En arribar-hi, no calgué que trucara al portal. Quan estava a penes a dues passes de l'objectiu, veié com obrien. Daniel Vives tan sols pogué intuir les formes d'una persona retallades al marc de la porta. Es detingué indecís enmig del carrer. Per un moment pensà que aquella figura voluminosa que l'observava corresponia a algun dels soldats de la guàrdia, però de seguida una veu femenina el comminà a entrar amb un xiuxiueig.

–Has trigat molt, afanya't!

Daniel Vives mirà cap a totes bandes tement que el cos de guàrdia acudiria a detenir-lo en aquell mateix punt, però res d'això no va ocórrer i l'home travessà insegur el llindar de la casa. Quan es clogué la porta rere ell li semblà que una enorme muralla càlida i protectora l'acollia i que en aquell lloc mai no li podria passar res. Encara a les fosques, la dona l'agafà de la mà i l'ajudà a pujar per les escales. Vives no coneixia el camí i trontollà més d'una vegada abans d'aconseguir ascendir tots els esglaons. Quan arribaren a les cambres de dalt de la casa, la dona encengué una candela.

–Temia que no fórem a temps.

La voluminosa figura de Castellana Guioret s'abraçà a Vives. L'home pogué sentir contra el seu cos el ventre de la dona a punt d'infantar. La veu del fugitiu eixí sense esma, encara se sentia confús i espantat.

–Enric March m'ha enviat la seua filla amb un escrit i m'ha dit que vinguerà a aquesta adreça.

Castellana se separà de Vives.

–Ho sé –féu una pausa que serví perquè la dona estudiara l'home que tenia al davant. Sabia qui era i què posseïa, però a penes res més–. El teu nom ha sonat de nou en les altes instàncies eclesiàstiques. El nou inquisidor pretén tornar-te a interrogar i ja saps què està passant amb tots els que s'han de veure amb ell.

Daniel assentí i no pogué evitar un calfred recurrent-li l'espina. Les històries que es contaven sobre les actuacions dels nous dirigents del Sant Ofici eren terribles. La violència dels seus actes tenia sorpresa i escandalitzada la població. La nova Inquisició feia por a tota la ciutat i especialment als que, com Vives, tenien molt a amagar.

–I què puc fer ara?

–El meu marit vindrà d'ací a pocs dies i ell sabrà quines decisions prendre. Està de viatge per Florència i Gènova negociant el transport de melasses i panses a aquells territoris. Però ara el més important és que no et troben ni a tu ni...

Castellana mirà l'embalum que duia Vives a les mans. L'home instintivament l'atansà al seu cos amb actitud de protecció.

–Crec que és l'última, o almenys una de les últimes –digué com a justificació del seu gest.

La dona assentí.

–No et preocupes, tot anirà bé. Acompanya'm.

De la foscor va aparéixer una figura que el va espantar. Vives creia que estaven sols a la casa i per això la nova presència l'esverà.

–És Miquel, el meu fill –digué la dona per tranquil·litzar-lo.

Daniel el saludà amb un breu gest mentre seguia Castellana pel corredor. A penes va tenir temps de fixar-se en la mirada curiosa que el jovenet li adreçava. Es notava que sa mare li havia parlat d'ell i del que portava. De nou, Vives féu un gest per ocultar la baluerna on descansava el llibre.

L'embarassada es dirigí cap a una de les portes del corredor que, curiosament, apareixia tancada amb clau. La seua aparença era la d'un armari una mica més ample de l'habitual. D'una de les butxaques, Castellana tragué una enorme clau de ferro i la introduí en el pany. La porta estava ben greixada i, en girar la clau, no féu cap soroll que en delatara l'obertura. Rere la petita porta s'ocultava una habitació. La dona entrà davant d'ell i començà a encendre tots els llums. Es veia clarament que volia que el nouvingut contemplara el lloc on es trobava.

Hi havia al bell mig de la cambra un preciós candeler amb vuit metxes d'oli que Castellana estava acabant d'encendre en aquell moment. Vives va poder observar com a un costat de la cambra hi havia una taula coberta amb una estora molt rica, i als quatre cantons de la taula llànties amb espelmes de color blanc, verd i roig. A la part principal, Vives va reconèixer una capsa d'os on hi havia guardada una Torà coberta de brocat i un petit llibre d'oracions judaiques.

Al costat de la Torà hi havia una petita escala vermella amb sis graons molt ben treballats que denotava definitivament que en aquell lloc es predicava la llei de Moisés. Vives quedà bocabadat. Acabava de descobrir que, en ple cor de la ciutat de València, hi havia amagada una autèntica sinagoga.

–Ací estaràs segur durant uns dies –digué somrient Castellana, feliç de l'efecte que aquell lloc havia provocat en l'home–. Ningú no et molestarà i Ell et protegirà dels cristians.

Els soldats rapinyaven el que podien. Hi havia hagut una petita baralla entre dos d'ells per la propietat d'unes culleres de plata que havien trobat en un dels calaixos de la casa. Però el capità dirimí la disputa de manera contundent apropiant-se ell mateix les culleres. Cap dels dos guàrdies no s'atreví a replicar, a més, no pagava la pena: encara quedava molt per robar. Aquell maleït heretge havia desaparegut i, abans que es fera la corresponent acta de béns per al procés a l'acusat, els membres de l'escamot de la guàrdia sabien que podien fer-se'n una part. Era la pràctica habitual, però aquell dia no estaven tenint gaire sort.

L'aparició sobtada de l'inquisidor Juan de Monasterio sorpren- gué tothom i féu que més d'un soldat es posara a tremolar. Tots havien sentir a parlar de les seues actuacions i tots el temien. El capità s'hi acostà i intentà saludar-lo amb molta humilitat, però aquell home no estava per a compliments.

—On està aquell maleït Daniel Vives?

—No ho sé, quan hi hem arribat hem trobat la porta tancada i, com que ningú no ens contestava, l'hem tombada i hi hem entrat. Ací dins no hi havia ningú, ha desaparegut.

—Com és possible?

La cara de Monasterio prengué una tonalitat vermellova fruit de la ràbia. No li agradava perdre i intuïa que aquell home li havia fugit de les mans quan ja gairebé el tenia. Se sentia burlat.

—No ho sé —s'excusà balbucejant el capità—, potser ha partit de viatge o potser algú l'ha avisat i ha fugit.

—Intenteu dir-me que hi ha algun traïdor entre els meus homes?

El capità es reprovà per la seua malaptesa i intentà justificar-se.

—No, jo... no ho sé.

Encara que s'encolerira, Monasterio sabia que probablement l'oficial tenia raó. Des que havia arribat a València com a inqui-

sidor general, nomenat directament per l'inquisidor major del regne, Tomás de Torquemada, li semblava que arribava tard als seus objectius en massa ocasions. I això no podia ser casualitat. De segur que hi havia entre els conversos una xarxa que actuava per a protegir-se, i aquesta era una altra d'aquelles vegades en què el Sant Ofici es veia escarnit. En el curt procés des que ell prenia una decisió fins que s'aplicava hi havia alguna filtració. L'engranatge, com tantes altres coses en aquell lloc, estava podrit. I, malgrat que impedir l'acció de la Santa Inquisició per qualsevol mitjà era considerat delictes de fautoria, no semblava que l'amenaça d'una condemna fóra impediment en aquelles maleïdes terres abandonades per Déu.

A penes feia unes setmanes que s'havia fet efectiva l'ordre donada per la reina Isabel i pel rei Ferran d'expulsar definitivament aquella raça cobdiciosa i sòrdida dels jueus. I havia costat molt arribar a aquell punt perquè el rei Ferran no semblava partidari de fer fora els jueus dels territoris que li pertanyien. Afirmava que eren una minoria discreta que no perjudicava la resta dels habitants. Monasterio mogué el cap negant els seus pensaments. Quanta innocència! Quanta inconsciència! Ferran no s'adonava que tolerar les pràctiques contràries a la fe vertadera era ofendre Déu, que permetre que entre la població hi haguera heretges que no admetien Jesús com el Messies era mostrar un espill als nous conversos, temptar-los amb les pràctiques antigues. Però al capdavall, la reina i la intervenció de l'inquisidor general de la Santa Inquisició havien convençut el rei. I de res no valgueren arguments econòmics ni compromisos reials, sinó les raons de Déu. El 31 de març de 1492, signaren definitivament el decret d'expulsió. Des de juliol, qui professara la falsa fe s'enfrontava a la mort i a la confiscació dels béns. Qui els ajudara, també.

Monasterio sabia que els reis no s'equivocaven signant aquell decret. Les conversions, a Castella sobretot, es van fer en massa. Ell mateix havia acudit a batejar grups d'antics jueus que assumien ja definitivament la veritable fe de Jesucrist i, també, ell mateix havia vist amb alegria com els que persistien en l'error i preferien partir cap a Itàlia, o cap al nord d'Àfrica, ho deixaven tot al seu darrere.

Abandonaven aquella terra de Déu ja pura, sense ser trepitjada i emporcada per infidels.

Però ni la Inquisició ni Monasterio tenien prou amb aquelles mesures. Era evident que entre els nous conversos hi havia gent que pretenia continuar les seues pràctiques, especialment als territoris de la corona catalanoaragonesa, tradicionalment més tolerants amb aquella gentalla. I aquests mentiders, que cometien la blasfèmia de resar a les esglésies i rebien el cos de Nostre Senyor Jesucrist al davant de tots i que després en renegaven al darrere, havien de ser esporgats. I aquest era el ministeri que li estava destinat a Juan de Monasterio.

Des que el 1491 Tomás de Torquemada l'havia enviat a València, no havia fet cap altra cosa que perseguir feroçment tots aquells que s'havien apartat del credo de Nostre Senyor Jesucrist. I a fe seua que, en aquell dissortat territori, la mirada de Déu s'havia apartat horroritzada feia ja molt de temps.

No obstant això, Monasterio havia de reconèixer que gran part de culpa d'aquella situació havia sigut dels antecessors en el seu càrrec. Uns homes que s'havien deixat confondre pel mateix diable i que havien enfonsat el regne valencià en la barbàrie espiritual i en la confusió de la paraula de Déu. Afortunadament, l'elecció dels membres de la Inquisició ja no la feia el rei Ferran com antigament, sinó el papa en persona, i gràcies a això s'havien acabat les contemplacions i la tolerància amb els enemics de Déu.

Monasterio s'havia convertit des del primer dia en un perseguidor inapel·lable de les desviacions de la fe. Sentia un odi especial pels jueus, per aquella casta d'assassins de Jesucrist que sabia que ara s'amagaven entre els veritables fidels. Per a l'inquisidor, rere cadascun dels conversos s'ocultava un exèrcit de seguidors de la falsa fe. Sabia que enmig dels devots a Jesús i intentant podrir la fermesa de la religió vertadera, els jueus mantenien els seus ritus. Enfonyats en les seues cambres, allunyats de la vista dels cristians, en el més ominós dels secrets, realitzaven les seues cerimònies falses, celebraven les seues festes i traspassaven de pares a fills la religió dels seus avantpassats. Monasterio no en tenia cap dubte, aquelles rates de faraó volien destruir la fe del fill de

Déu i la lluita contra aquella raça de marrans era el paper que Nostre Senyor li havia predestinat en aquella vall de llàgrimes. I ell l'exercia amb plaer.

[...]

Cridà el seu secretari. Les decisions s'havien de prendre ràpidament perquè així no es donava l'oportunitat a aquells maleïts delators d'avançar-se als seus propòsits i d'advertir els heretges. Decidí que des d'aquell moment s'implicaria més en els casos. No podia deixar als altres les detencions perquè durant el procés hi havia algun traïdor que avisava els investigats. Vives havia violat les lleis i per tant Monasterio tenia la potestat de dictar interdicts en contra seu. Ordenà que s'incrementara la vigilància a les portes de la ciutat. Si encara no havia travessat les muralles de València, el capturaria. Tot era qüestió de temps. Quan Vives havia abandonat sa casa ell mateix s'havia condemnat a mort. Si tenia paciència, el veuria executar a la plaça pública. Però abans, Monasterio el condemnà en rebel·lia: la seua efigie seria cremada al davant de tot el poble com a exemple del que li esdevindria en el futur, com a símbol que el cos d'aquell home pertanyia a l'heretgia i com a mostra que la seua ànima hauria de reunir-se amb Déu després de la cerimònia de la purificació pel foc.

Normalment, dictar aquelles provisions el calmava. Era com si la persona que n'era objecte haguera deixat d'existir. Però amb Daniel Vives no. Tot demostrava que aquell home era especialment perillós. Havia sabut sortir-se'n de diverses acusacions i, fins i tot, havia sigut bastant hàbil per a escapar indemne després d'estar dèsset mesos detingut per la Santa Inquisició. Vives era una amenaça i era imprescindible que el localitzaren, especialment perquè hi havia la possibilitat que ell tinguera un exemplar del llibre.

Tornà a fer cridar el seu secretari. Hi havia un home que potser l'ajudaria a trobar Daniel Vives, un home a qui, si més no, li faria pagar tots els errors que havia comés. Per primera vegada aquell dia, somrigué.

El so poderós dels timbals callà de sobte i la plaça quedà en un silenci expectant. De les boques dels presents s'aixecaven bafarades de fum que feien palesa la fredor d'aquella matinada. Ningú no gosava dir res. Fins i tot els nens havien aturat els seus jocs i entremaliadures i assistien atents al que allí s'esdevenia. Era el moment més esperat, sonà la trompeta i l'inquisidor avançà cerimoniosament unes poques passes per l'empedrat irregular fins a detenir-se a pocs metres de la pila de llenya situada al bell mig de la circumferència formada pels espectadors. Juan de Monasterio mirà al seu voltant i li semblà que la gent s'encongia i retrocedia quan entrava en contacte amb el seu esguard. Aquell era un acte de justícia, de justícia divina, i li agradava sentir la força poderosa de Déu Nostre Senyor en els seus ulls, la grandesa de la fúria indeturable de l'Altíssim.

A les mans duia uns fulls. Els aixecà i els llegí amb veu retro-nant. La dèbil llum de la matinada no era cap obstacle per a la lectura, Monasterio se sabia la sentència de memòria i, sobretot, el fragment final.

—Per tot açò condemnem Daniel Vives a la foguera. Per trobar-se *in absentia*, fugit d'aquesta ciutat, avui cremarem la seua efigie en espera de cremar també el seu cos pecador.

Abaixà l'escrit i passejà de nou la mirada pels assistents que es trobaven aquella matinada en l'indret habitual de les cremacions de la Santa Inquisició a València, al costat del llit del riu. A llevant, el cel prenia la coloració blavosa que confirmava l'arribada d'un nou dia.

Potser era inevitable, però els ulls de tots els presents es van detenir en la figura que representava Daniel Vives. Per a la majoria era un simple ninot amb formes humanes vestit talment com si estiguera viu. Però eren molts els que, ocults enmig de la gentada, no

podien evitar un calfred tement pel seu amic absent. Potser alguns especulaven sobre si no serien ells els pròxims a ser condemnats al braser en efígie o, fins i tot, en autèntica carn.

En un dels cantons, gairebé invisible sota un dels porxos, el metge Pere Torrella es mirava l'escena amb angoixa. Probablement era l'única persona d'aquella plaça que sabia on es trobava Daniel Vives en aquells moments. La informació que posseïa li podia costar la vida i es prometia a ell mateix que quan tot passara aniria amb molt més de compte, com havia fet sempre. Decidí que s'allunyaria de nou d'aquell món perquè sabia que no hi havia res més important que la seua seguretat i, si persistia en aquelles activitats furtives, potser era qüestió de dies que s'hauria de trobar cara a cara amb aquell home que aglutinava les mirades espantades de la plaça. I, aleshores, seria com si ja estiguera mort.

Quan acabà la lectura de la sentència, repicaren de nou els timbals i, llavors, Juan de Monasterio féu un gest al botxí. El galifarfeu vestia de negre de dalt a baix i duia una immensa caputxa que li cobria el cap i part del rostre. Després de fer una ullada a la gent congregada, avançà amb una torxa a les mans cap al lloc on es trobava l'efígie. Apropà el foc a la part de sota del munt de llenya i la mantingué allí una bona estona. La palla estava una mica humida i va costar de prendre. Finalment, les flames s'aixecaren i, aleshores, un fum espès s'enlairà cap al cel en forma de columna plomosa.

Aviat el foc arribà a la figura amb forma humana i la roba que duia prengué amb rapidesa perquè estava amarada de brea. Llavors, les flames agafaren una tonalitat més rogenca, el veritable color de l'infern, i part de la multitud cridà enfervorida. Al davant de la foguera, Monasterio tancà els ulls amb fruïció.

El vent gelat de la matinada s'aixecà de sobte, com si desenes d'àngels hagueren fet voleiar les seues ales i, enfurismats, també volgueren atiar el foc d'aquella pira que representava un home maleït per Déu. Els espectadors retrocediren perquè la tramuntana havia arborat guspines de cendra encara encesa. Però l'inquisidor no s'endarrerí ni un pas. Al davant de tots clogué de nou els ulls i resà una pregària mentre les espurnes s'aixecaven al seu voltant i es desfeien a sobre del seu hàbit fosc. A Monasterio li semblà com si

fóra el mateix diable qui, irat, llançara sobre ell fragments de l'ànima condemnada de Daniel Vives i assumia les fiblades de cremor de les brases com el millor present que li podia fer a Déu Nostre Senyor, com un martiri rebut en el Seu nom. Somrigué i aixecà les dues mans obertes cap al cel.

Pere Torrella no pogué resistir-ho més i, amb tanta discreció com va poder, se n'allunyà. La seua figura esprimatxada i vestida de fosc es féu invisible pels carrerons més estrets de la ciutat il·luminats pobrament per la claror esmorteïda de l'alba. Temia per Daniel Vives. L'espectacle de foc havia augmentat el seus dubtes, no sabia com traure'l de la sinagoga. Es féu persistent el pensament que potser havia assistit a la representació del futur real de Vives o, potser fins i tot, del seu avenir.

Al llit del riu, a mesura que la foguera perdia intensitat, la remor de les converses creixia. L'espectacle havia acabat i calia reprendre els quefers diaris. Per això, quan el groc intens de les flames s'apaivagà, es desféu la rotllana i tothom inicià el camí cap a les seues cases, cap al treball o cap a les tavernes.

Juan de Monasterio sentia bategar amb força el seu cor. Sempre li ocorria el mateix, la seua sang navegava amb rapidesa per les venes i la respiració agitada feia que, a cada instant, s'enlairara una petita boira al davant dels seus ulls. Havia assistit i presidit nombroses actuacions del Sant Ofici des de feia anys, i sempre acabava sentint aquella vibració especial al fons del seu ésser, un goig espiritual que l'apropava a Déu i que li confirmava que les seues actuacions i les de la Santa Inquisició estaven dirigides per Déu Nostre Senyor.

Al davant dels seus ulls s'havien cremat llibres, efígies i pecadors. Sota les seues ordres havien perdut la còrpora carnal sodomites, musulmans, jueus i tota mena d'heretges, però l'inquisidor general del Regne de València sabia que tot allò havia estat pel bé de les seues ànimes, pel seu descans etern al costat del Pare i per a major glòria de l'Església de Déu a la Terra.

Aquell matí estava especialment content. Per primera vegada des de la fugida de Vives se sentia bé perquè tenia moltes esperances d'atrapar-lo. Aquell mateix dia es reuniria amb un dels seus

antecessors en el càrrec i eixirien a la llum alguns dels disbarats fets durant l'exercici de la seua responsabilitat. Sobretot els referits al llibre que mai no havia d'haver-se editat i que constituïa l'obsessió de Monasterio des de feia tant de temps.

Travessà els carrers de la ciutat amb rapidesa. El llarg hàbit no era cap impediment perquè Juan de Monasterio avançara de pressa. S'havia avesat a les llargues caminades i la frugalitat en el menjar permetia que el seu cos no tinguera la gruixària excessiva de la majoria dels seus col·legues de religió. Per això, fins i tot els soldats de la guàrdia que l'acompanyaven, tenien dificultats per a seguir el seu ritme.

Quan arribà al convent dels dominicans ja l'estava esperant fra Joan Cristòfol de Gualbes, l'antic inquisidor de València. Era evident que no havia dormit aquella nit, fins i tot, potser feia més d'un dia que el son no l'acompanyava. Monasterio somrigué lleument, sabia que una cita pactada amb ell provocava aquell efecte, i l'inquisidor ho atribuïa a un símptoma clar de culpabilitat.

El saludà amb una certa fredor i li digué que esperara encara una mica més. El féu acompanyar a una sala propera i el deixà sol. Tots els actes de Monasterio havien sigut pensats i preparats amb anterioritat; ell mai no deixava res a l'atzar. Havia citat Gualbes molt abans de quan sabia que ell hi seria i, per si això no fóra suficient, la cambra on ara hauria d'esperar-lo era un espai rectangular, sense finestres i sense cap cadira on seure. L'inquisidor sabia com preparar un interrogatori, encara que fóra a un home que, com ell mateix, havia dirigit la persecució de l'heretgia.